

Vlaamse Huisvestingsmaatschappij

**Op zoek naar een
kwaliteitsvolle en betaalbare woning?**

**Of naar een goedkope
hypothecaire lening?**

De Vlaamse Huisvestingsmaatschappij wil u daarbij graag helpen.

Woonkwaliteit, woonzekerheid en voordelig huren, kopen en lenen zijn onze troeven.

Koloniënstraat 40 - 1000 Brussel
Tel.: 02-505 45 45 - Fax: 02-505 42 00
info@vhm.be - www.vhm.be

THE ART OF CARDS

*Your partner for the production of
Promotional Playing Cards.*

Carta Mundi

Carta Mundi nv • Visbeekstraat 22 • 2300 Turnhout Belgium
Tel. + 32 (0) 14/42 02 01 • Fax + 32 (0) 14/42 82 54
e-mail: info@cartamundi.com • www.cartamundi.com

Ontgroening en vergrijzing

Bevolking en nataliteit in West-Vlaanderen

Tanja Termote

Stafmedewerker sociaal-economisch beleid
WES Onderzoek & Advies

Inleiding

In dit artikel bespreken we de belangrijkste trends in de bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen. In een eerste paragraaf wordt deze evolutie op lange termijn, namelijk vanaf de eerste Volkstelling na de tweede wereldoorlog, bekeken. Vervolgens gaan we dieper in op de factoren die bepalend zijn voor deze bevolkingsevolutie, namelijk de natuurlijke aangroei, die het resultaat is van de geboorten en de sterfte, en het migratiesaldo. In een derde paragraaf bekijken we de evolutie van de leeftijdsstructuur van de bevolking. Tenslotte worden bevolkingsvooruitzichten tot 1 januari 2015 voorgesteld¹.

De bespreking van het cijfermateriaal in dit artikel gebeurt meestal tot op het niveau van de West-Vlaamse arrondissementen of tot op het niveau van de drie West-Vlaamse regio's die wij in dit artikel beschouwen, namelijk de kustarrondissementen Brugge, Oostende en Veurne, de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt en de arrondissementen Diksmuide en Ieper. Ter illustratie worden voor een aantal gegevens ook kaarten getoond met de toestand in de West-Vlaamse gemeenten.

De bevolkingsevolutie van 1947 tot 2001

Op 1 januari 2002 telde de provincie West-Vlaanderen 1.132.275 inwoners (zie tabel 1). Ten opzichte van de Volkstelling van 31 december 1947 betekent dit een toename van meer dan 200.000 personen.

De bevolking groeide in deze periode aan een gemiddeld tempo van 0,37% per jaar. Vooral in de jaren zestig werden sterke groeicijfers vastgesteld (gemiddelde jaarlijkse groei van 0,7%). Vanaf de jaren zeventig vertraagt het groeitempo. Sinds de Volkstelling van 1991 is de bevolking in West-Vlaanderen aangegroeid met ongeveer 25.500 personen, wat een gemiddeld groeitempo van 0,21% per jaar betekent. In het Vlaams Gewest groeit de bevolking in deze periode aan een iets hoger gemiddeld tempo (0,32% per jaar).

Bekijken we de bevolkingsevolutie in de West-Vlaamse arrondissementen, dan kennen de kustarrondissementen Brugge, Oostende en Veurne de grootste procentuele groei van de bevolking tussen 1947 en 2001. De gemiddelde jaarlijkse groei voor de drie arrondissementen samen bedraagt 0,56%. De arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt kennen een gezamenlijke groei van gemiddeld 0,35% per jaar terwijl de arrondissementen Diksmuide en Ieper het inwonersaantal lichtjes zagen dalen over deze periode. In de jaren negentig tekenden deze arrondissementen evenwel opnieuw positieve groeicijfers op.

Figuur 1 toont de evolutie van de bevolking in het Vlaams Gewest, West-Vlaanderen en de drie West-Vlaamse regio's over de voorbije twintig jaar. Voor de analyse in het vervolg van dit artikel zullen we ons meestal beperken tot deze periode.

Kaart 1 geeft ter illustratie de evolutie van de bevolking in de West-Vlaamse gemeenten over de voorbije twintig jaar weer. 14 gemeenten kennen een daling van hun bevolking in deze periode. Het betreft onder meer een aantal Westhoek-gemeenten, maar ook de regionale steden Oostende, Kortrijk en Brugge. Merk ook op dat vooral de kustgemeenten de sterkste groei van de bevolking optekenen.

Tabel 1

Evolutie van de bevolking in de arrondissementen van West-Vlaanderen, West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest, 1947-2001

Arrondissement (a)	1947	1961	1970	1981	1991	2001
Brugge	198.613	220.650	241.813	254.221	264.093	272.011
Diksmuide	49.914	49.720	49.191	47.680	47.309	48.036
Ieper	105.167	104.670	105.214	103.893	104.066	104.168
Kortrijk	221.582	246.471	263.840	271.613	276.417	277.893
Oostende	107.872	121.134	130.043	132.204	137.856	143.899
Roeselare	117.535	126.577	133.670	137.035	137.860	140.949
Tielt	81.333	82.667	83.645	84.727	86.045	88.085
Veurne	43.639	45.670	47.015	47.880	53.183	57.234
Kustarrondissementen	350.124	387.454	418.871	434.305	455.132	473.144
Kortrijk-Roeselare-Tielt	420.450	455.715	481.155	493.375	500.322	506.927
Diksmuide-Ieper	155.081	154.390	154.405	151.573	151.375	152.204
West-Vlaanderen	925.655	997.559	1.054.431	1.079.253	1.106.829	1.132.275
Vlaams Gewest	4.552.524	5.064.399	5.416.583	5.630.129	5.768.925	5.972.781

(a) Volgens de huidige geografische omschrijvingen

Bron: Volkstellingen van 31 december 1947, 1961, 1970 en van 31 maart 1981 en 1991, Rijksregister op 1 januari 2002, GOM-West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

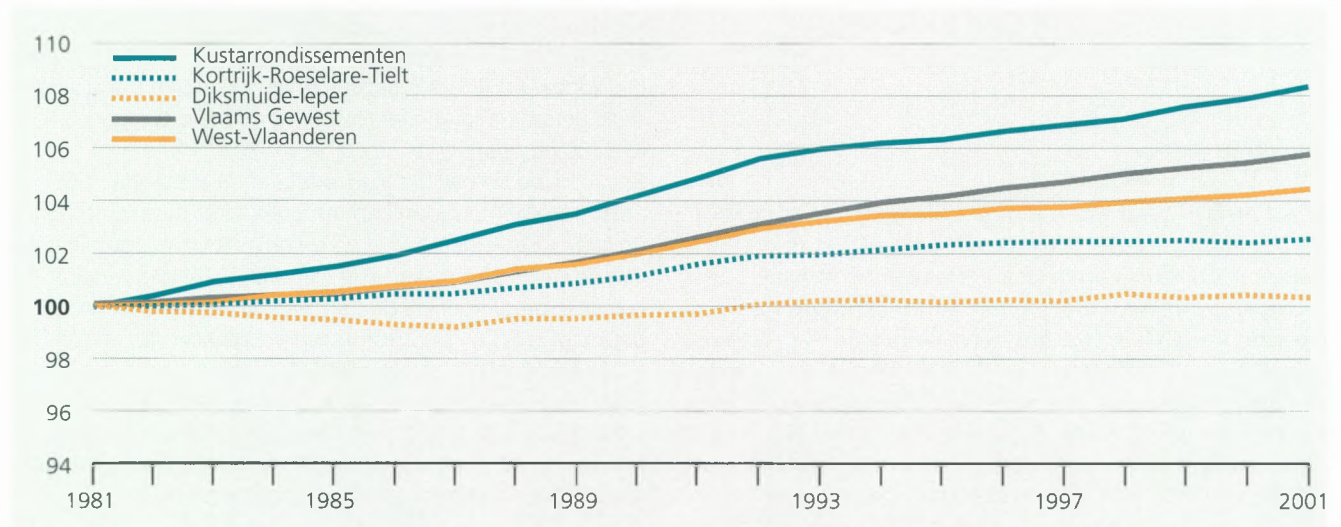
Determinerende factoren van de bevolkingsevolutie: de natuurlijke aangroei en het migratiesaldo

De evolutie van de bevolking wordt beïnvloed door vier factoren: geboorten, sterften, immigratie en emigratie. Het verschil tussen geboorten en sterften vormt de

natuurlijke aangroei of het natuurlijk accres. Het verschil tussen immigratie en emigratie vormt het migratiesaldo. De som van de natuurlijke aangroei en het migratiesaldo vormt de toe- of afname van de bevolking².

Figuur 1

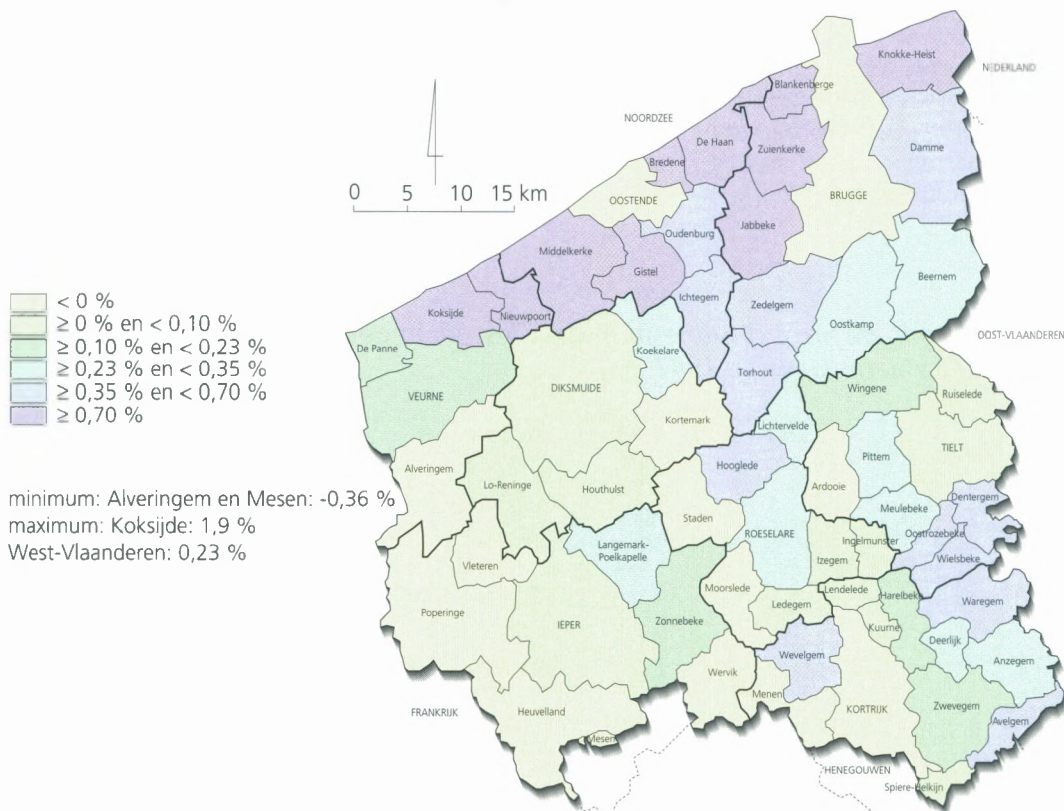
Evolutie tussen 1981 en 2001 van de bevolking in de drie West-Vlaamse regio's, West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest, 1981 = 100

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

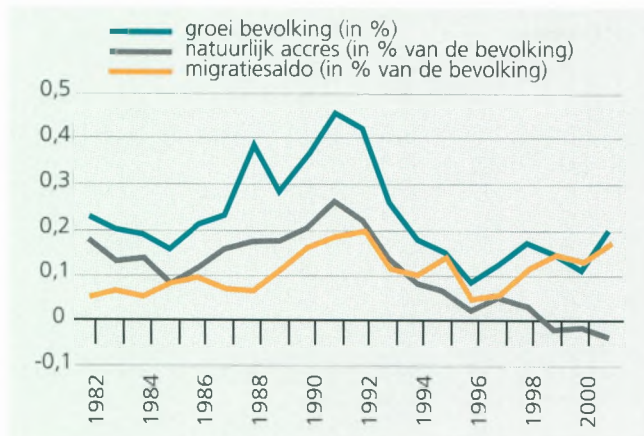
Kaart 1

Gemiddelde jaarlijkse groei van de bevolking in de West-Vlaamse gemeenten, 1981-2001

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Figuur 2
Jaarlijkse evolutie van de componenten van de bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen, 1982-2001

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Figuur 2 toont de evolutie van de componenten van de bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen over de periode 1982-2001.

Tot aan het begin van de jaren negentig is het belang van de natuurlijke aangroei in de evolutie van de bevolking het grootst. Vanaf 1994 wordt het aandeel van het migratiesaldo in de bevolkingsevolutie groter dan het aandeel van het natuurlijk accres. Vanaf 1992 kent het natuurlijk accres een dalende trend en wordt zelfs negatief vanaf 1999. Dat het groeipercentage van de bevolking in de West-Vlaamse gemeenten in de recentste vijf jaar meer beïnvloed wordt door het migratiesaldo dan door de natuurlijke aangroei, is ook af te lezen uit **figuur 3**. Deze figuur toont een positief verband tussen de gemiddelde jaarlijkse groei van de bevolking en het gemiddeld migratiesaldo per 100 inwoners over de periode 1997-2001. De correlatie bedraagt 0,86.

Dalend natuurlijk accres

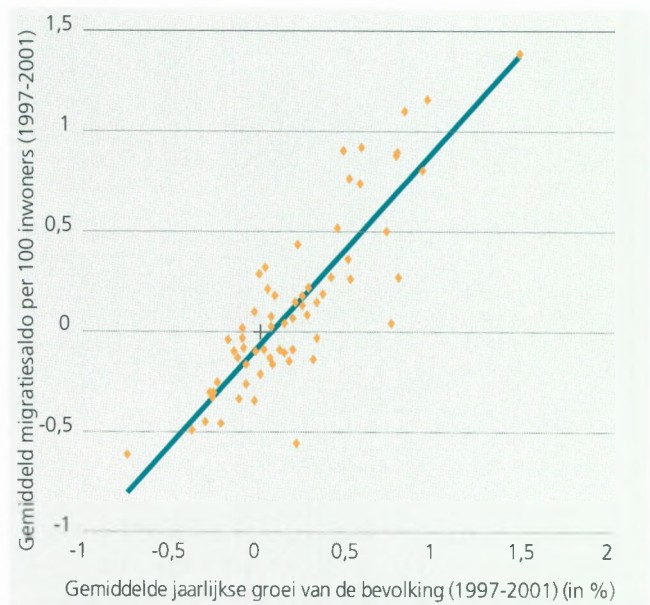
Tabel 2 toont de evolutie van het aantal geboorten en sterften in de West-Vlaamse arrondissementen, West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest tussen 1981 en 2001.

Figuur 4 geeft een grafische voorstelling van deze evolutie voor West-Vlaanderen.

Tussen 1981 en 2001 daalt het aantal geboorten – onderbroken door een tijdelijke heropleving tussen 1986 en 1991 – in West-Vlaanderen van 13.794 in 1981 naar 10.933 in 2001. Dit betekent een daling met één vijfde³. In het Vlaams Gewest neemt het aantal geboorten in deze periode af met 16,4%. In 2001 werden in Vlaanderen nog 60.645 geboorten geteld. Uit voorlopige cijfers van het Rijksregister blijkt dat vorig jaar het geboortecijfer in Vlaanderen zelfs onder de 60.000 is gezakt⁴.

De dalende trend van het aantal geboorten doet zich in alle West-Vlaamse arrondissementen voor. De procentuele

Figuur 3
Het verband tussen de gemiddelde jaarlijkse groei van de bevolking en het gemiddeld migratiesaldo per 100 inwoners in de West-Vlaamse gemeenten, 1997-2001 (correlatie = 0,86)

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

daling is het grootst in het arrondissement Ieper (-23,5%), en het kleinst in het arrondissement Oostende (-13,8%). Het aantal geboorten per 1.000 inwoners ligt in het arrondissement Oostende (8,9 per 1.000 inwoners) in 2001 evenwel veel lager dan in het arrondissement Ieper (10,2 per 1.000 inwoners). In het arrondissement Veurne is het aantal geboorten per 1.000 inwoners momenteel het laagst.

In West-Vlaanderen is het aantal geboorten per 1.000 inwoners tussen 1981 en 2001 gedaald van 12,8 tot 9,7 per 1.000 inwoners. De daling in het Vlaams Gewest was beperkter (van 12,9 tot 10,2 per 1.000 inwoners). Voor een bespreking van de oorzaken voor het dalend aantal geboorten, verwijzen we naar het artikel van Ir. G. Martens en Dr. A. Bekaert (**zie blz. 15**). Zij wijzen op diverse oorzaken, onder meer het uitstellen van de zwangerschap tot op latere leeftijd (zie ook **figuur 5**), de wens tot een geringer aantal kinderen per gezin, de gewijzigde socio-economische situatie. Ook uit andere literatuur blijkt duidelijk het verband tussen de toenemende scholingsgraad en arbeidsmarktparticipatie van de vrouw, het toenemend aantal tweeverdienergezinnen, de moeilijke combinatie arbeid-gezin en de denataliteit.

Een mogelijke reden voor een grotere daling van het aantal geboorten in West-Vlaanderen in vergelijking met andere provincies is onder meer terug te vinden in het kleiner aandeel van de vrouwelijke bevolking op vruchtbare leeftijd in de totale bevolking in West-Vlaanderen. We verwijzen hier opnieuw naar het artikel van Guy Martens en André Bekaert.

Tabel 2

Evolutie van het natuurlijk accres in de arrondissementen van West-Vlaanderen, West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest, 1981-2001

Arrondissement	Geboorten				Sterften				Natuurlijk accres			
	1981	1991	2001	per 1.000 inwoners in 2001	1981	1991	2001	per 1.000 inwoners in 2001	1981	1991	2001	per 1.000 inwoners in 2001
Brugge	3.153	3.219	2.464	9,1	2.649	2.651	2.710	10,0	504	568	-246	-0,9
Diksmuide	618	624	491	10,2	540	490	500	10,4	78	134	-9	-0,2
Ieper	1.389	1.441	1.062	10,2	1.134	1.101	1.090	10,5	255	340	-28	-0,3
Kortrijk	3.551	3.578	2.809	10,1	2.871	2.523	2.615	9,4	680	1.055	194	0,7
Oostende	1.481	1.649	1.276	8,9	1.503	1.584	1.660	11,5	-22	65	-384	-2,7
Roeselare	1.872	1.696	1.443	10,2	1.404	1.256	1.262	9,0	468	440	181	1,3
Tielt	1.116	1.084	896	10,2	974	808	852	9,7	142	276	44	0,5
Veurne	614	655	492	8,6	588	601	672	11,7	26	54	-180	-3,1
Kustarrondissementen	5.248	5.523	4.232	8,9	4.740	4.836	5.042	10,7	508	687	-810	-1,7
Kortrijk-Roeselare-Tielt	6.539	6.358	5.148	10,2	5.249	4.587	4.729	9,3	1.290	1.771	419	0,8
Diksmuide-Ieper	2.007	2.065	1.553	10,2	1.674	1.591	1.590	10,4	333	474	-37	-0,2
West-Vlaanderen	13.794	13.946	10.933	9,7	11.663	11.014	11.361	10,0	2.131	2.932	-428	-0,4
Vlaams Gewest	72.542	70.499	60.645	10,2	58.732	55.885	56.521	9,5	13.810	14.614	4.124	0,7

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Figuur 4 toont dat West-Vlaanderen vanaf 1992 systematisch een daling van het aantal geboorten kent, met uitzondering van het jaar 2000, waar het aantal geboorten lichtjes stijgt. Het symbolische jaar 2000 heeft dus allesbehalve geleid tot een nieuwe babyboom maar had een beperkte invloed op het aantal geboorten in West-Vlaanderen.

Bekijken we de evolutie van de sterfte, dan zien we dat de variatie in het verloop vrij beperkt is. Het aantal overlijdens in West-Vlaanderen is tussen 1981 en 2001 gedaald met 2,6%. De daling in Vlaanderen bedroeg 3,8%. De kustarrondissementen kennen evenwel een toename van het aantal overlijdens. Dit heeft vooral te maken met het toenemend aandeel van ouderen in de bevolking in deze arrondissementen.

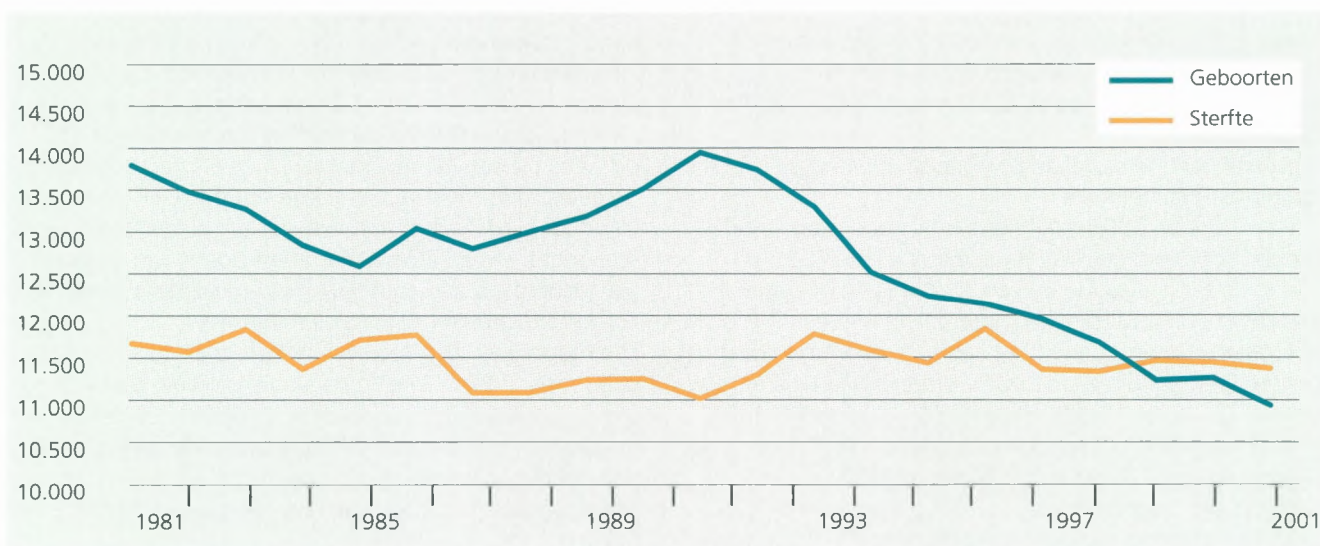
Dat de bevolking vandaag steeds langer leeft, kunnen we aflezen uit de levensverwachting bij de geboorte. In de

periode 1998-2000 is de levensverwachting bij de geboorte voor de West-Vlaamse mannen 75,85 jaar; voor de West-Vlaamse vrouwen ligt de levensverwachting op 82,13 jaar. In het begin van de jaren negentig (1991-1993) bedroeg de levensverwachting in West-Vlaanderen 73,97 jaar voor de mannen en 80,43 jaar voor de vrouwen. Op deze korte periode is de levensverwachting met bijna 2 jaar gestegen. Dit is een in acht te nemen factor bij de uitwerking van een bevolkingsprognose.

De sterke daling van de nataliteit, gekoppeld aan sterftecijfers die ook dalen maar in mindere mate dan het aantal geboorten, zorgt ervoor dat het natuurlijk accres kleiner en zelfs negatief wordt. In 2001 is er enkel in de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt een positief natuurlijk accres waar te nemen. De kustarrondissementen Oostende en Veurne worden sinds het midden van de jaren negentig gekenmerkt door een negatief natuurlijk accres.

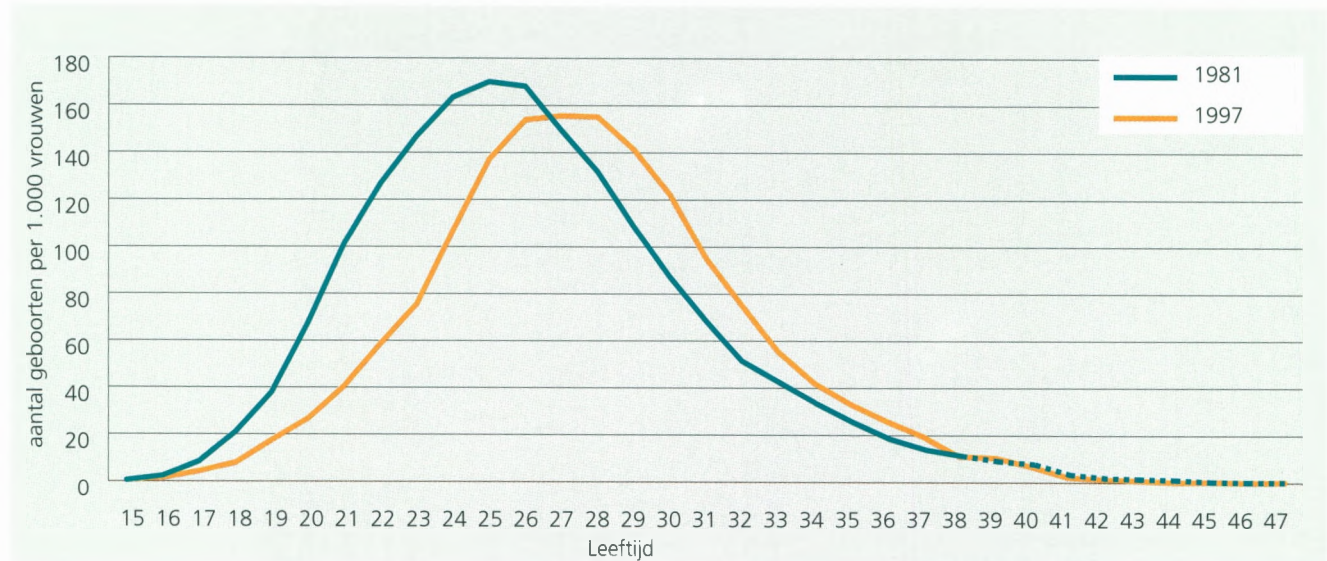
Figuur 4

Evolutie van het aantal geboorten en van de sterfte in West-Vlaanderen, 1981-2001

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Figuur 5
Aantal geboorten per 1.000 vrouwen per leeftijd, West-Vlaanderen, 1981-1997

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Positieve migratiesaldi

Over een langere periode beschouwd, is het beeld van de migratiesaldi in West-Vlaanderen grondig verschoven (zie **figuur 6** voor de evolutie sinds het begin van de jaren 1980). In de kustarrondissementen was het vestigingsoverschot in de jaren 1980 stijgend. Sindsdien blijft – zij het met enige verschuivingen tussen de kustarrondissementen onderling – dit vestigingsoverschot grosso modo gehandhaafd op dit hoog niveau.

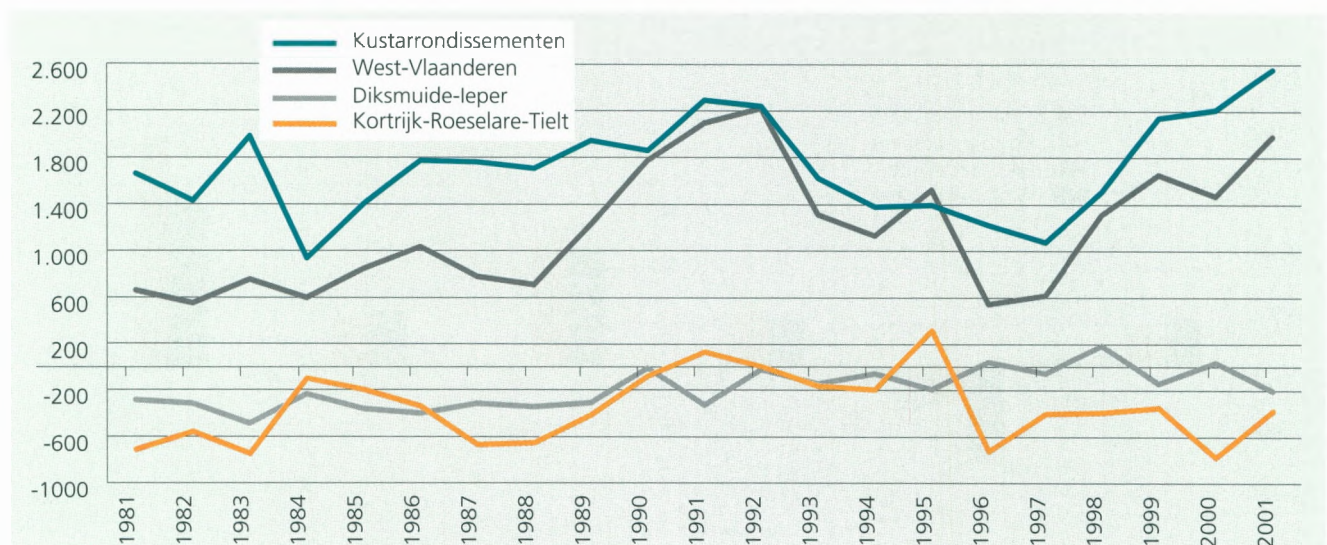
In de arrondissementen Diksmuide-leper is de erosie van de bevolking – uitzonderlijk groot in de naoorlogse periode tot het einde van de jaren 70 – geleidelijk afgebouwd. In de periode 1981-'91 was er gemiddeld nog een vertrek-

overschot van circa 270 personen per jaar (tegenover ruim 800 per jaar in de jaren 1960). In de periode 1996-2000 werd praktisch een evenwicht bereikt tussen in- en uitwijking. Wel is er nog steeds een verlies van jonge vol-actieven (zie verder).

In Kortrijk-Roeselare-Tielt kenden de vertrekoverschotten een dalend verloop, maar het arrondissement Kortrijk blijft geconfronteerd met noemenswaardige negatieve saldi, die zich in de jongste jaren nog steeds concentreren in het regionaal stedelijk gebied Kortrijk.

In de voorbije vijf jaar bedroeg het verschil tussen de immigraties en emigraties in West-Vlaanderen gemiddeld 1.408 personen. In de eerste helft van de jaren 1980 bedroeg dit vestigingsoverschot gemiddeld 682. In 2001 liep het inwijkingsoverschot zelfs op tot bijna 2.000

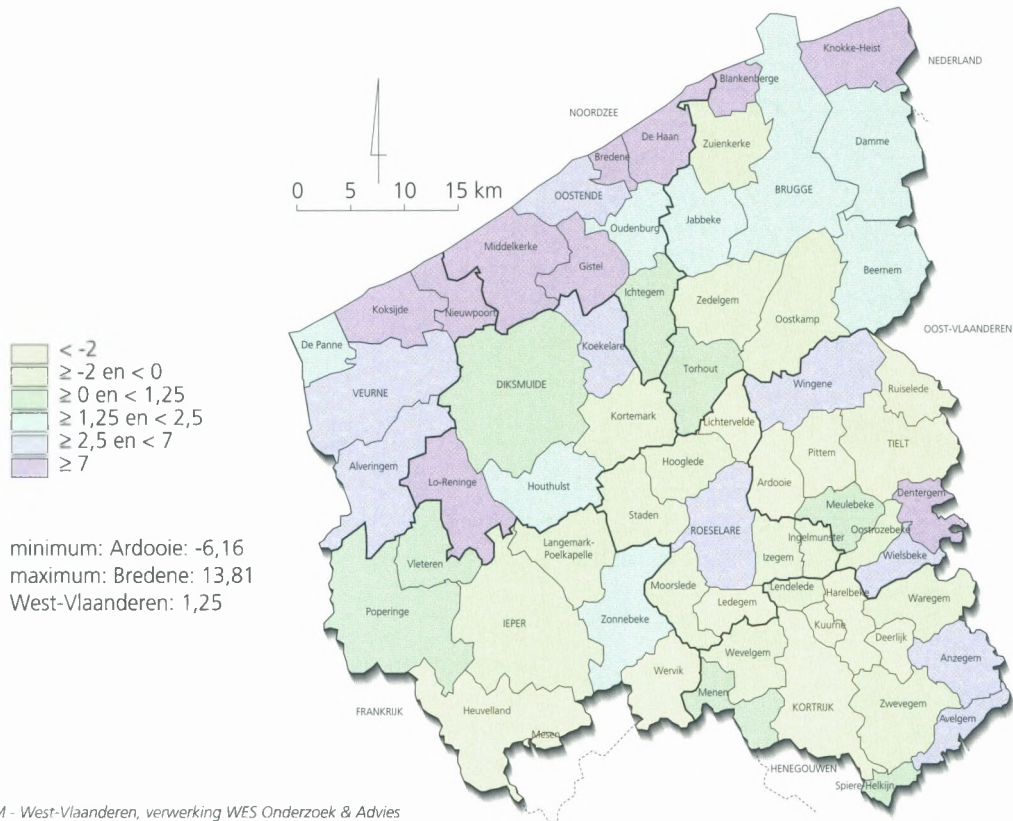
Figuur 6
Evolutie van de migratiesaldi in de drie West-Vlaamse regio's en in West-Vlaanderen, 1981-2001

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Kaart 2

Migratiesaldo per 1.000 inwoners in de gemeenten van West-Vlaanderen, jaargemiddelde 1997-2001

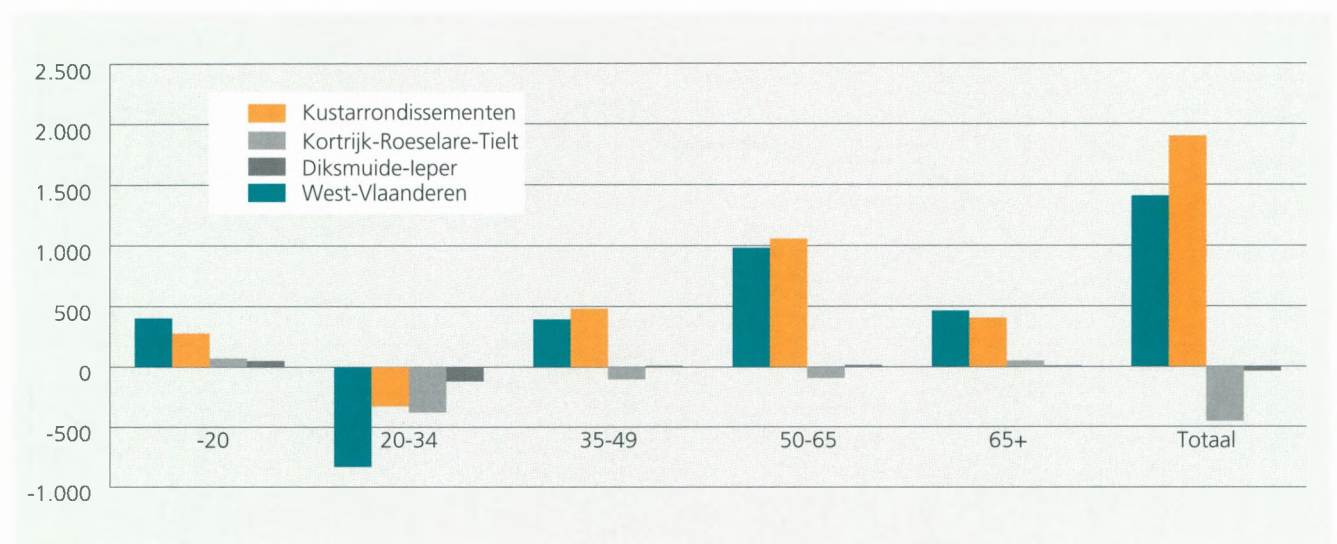
Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

personen. Dit positief migratiesaldo komt bijna uitsluitend voor rekening van de kustarrondissementen: in 2001 waren er in het arrondissement Brugge 689 meer inwijkingen dan uitwijkingen, in het arrondissement Oostende 1.235 en in het arrondissement Veurne 632.

Kaart 2 toont, ter illustratie, het gemiddeld migratiesaldo over de periode 1997-2001, uitgedrukt per 1.000 inwoners, in de West-Vlaamse gemeenten. We merken vooral de sterk positieve migratiesaldi in de kustgemeenten op. Het migratiesaldo is evenwel niet in alle leeftijdsklassen positief. West-Vlaanderen kent reeds jaren een emigratie in de leeftijdsklasse tussen 20 en 34 jaar (zie **figuur 7** voor de evolutie over de laatste vijf jaar).

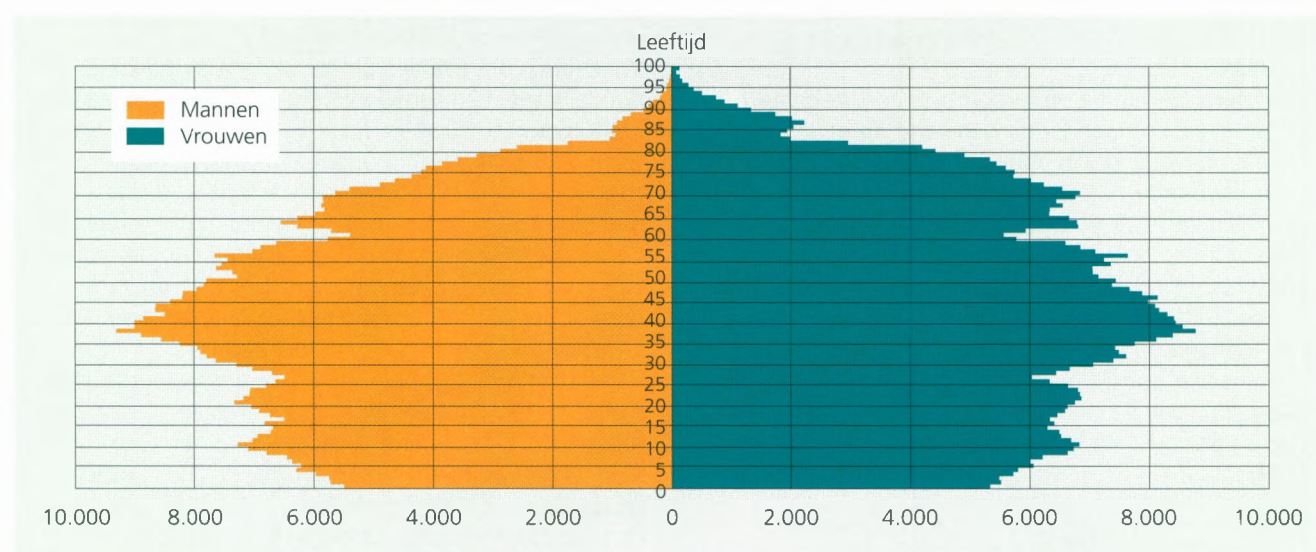
Figuur 7

Migratiesaldo in de drie West-Vlaamse regio's en in West-Vlaanderen, naar leeftijdsklasse, jaargemiddelde 1997-2001

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Figuur 8
Bevolkingspiramide voor West-Vlaanderen op 1 januari 2002

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Daar waar in de periode 1997-2001 in de overige leeftijdscategorieën inwijkingsoverschotten werden genoteerd, stellen wij in de leeftijdscategorie tussen 20 en 34 jaar negatieve migratiesaldi vast die gemiddeld ongeveer 830 personen per jaar bedragen. De negatieve migratiesaldi in deze leeftijdsklasse treden bovendien op in alle West-Vlaamse arrondissementen.

Ook de sterk positieve migratiesaldi in de leeftijdsklasse tussen 50 en 65 jaar vallen op. Deze zijn uitsluitend toe te wijzen aan de kustarrondissementen. Deze verregaande inwijking van de bevolking tussen 50 en 64 jaar zorgt voor een extra toename van de vergrijzing van de bevolking in deze arrondissementen (zie volgende paragraaf).

Daling van het aandeel jongeren en toename van het aandeel ouderen

Dat de bevolking in West-Vlaanderen in zijn totaliteit verouderd, is bekend. Het aandeel van de jongeren daalt (ontgroening), wat een gevolg is van het dalend aantal geboorten en de dalende vruchtbaarheid. Daarnaast neemt het aandeel van de ouderen toe (vergrijzing), wat een gevolg is van de toenemende levensverwachting en de pensioenmigratie, vooral in de kustarrondissementen. Het resultaat is dat de bevolkingspiramide momenteel

gekenmerkt wordt door een steeds smallere basis en een steeds bredere top (zie *figuur 8*).

Een andere indicator van de demografische veroudering is de evolutie van de gemiddelde leeftijd van de bevolking. *Tabel 3* toont deze evolutie voor West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest sinds de Volkstelling van 1981. De bevolking in West-Vlaanderen is momenteel gemiddeld 40,6 jaar oud. De gemiddelde leeftijd van de vrouwen (42 jaar) ligt hoger dan de gemiddelde leeftijd van de mannen (39,2 jaar). Ten opzichte van 1981 is de gemiddelde leeftijd van de bevolking met bijna 4 jaar toegenomen. Merken we ook op dat de gemiddelde leeftijd van de bevolking in West-Vlaanderen systematisch iets hoger ligt dan in het Vlaams Gewest. In de West-Vlaamse arrondissementen ligt de gemiddelde leeftijd van de bevolking momenteel het hoogst in Veurne (43 jaar) en het laagst in Tielt (39,6 jaar).

Tenslotte toont *tabel 4* de evolutie van een aantal coëfficiënten die de ontgroening en/of vergrijzing van de bevolking aangeven. Uit deze tabel blijkt onder meer:

- de daling van het aandeel van de jongeren van minder dan 20 jaar in de totale West-Vlaamse bevolking van 29,1% in 1981 naar 22,6% in 2001;
- de toename van het aandeel van de bevolking van 60 jaar en meer in de totale West-Vlaamse bevolking van 18,4% in 1981 naar 24,1% in 2001;

Tabel 3
Evolutie van de gemiddelde leeftijd van de bevolking in West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest, 1981-2001

Regio	1981			1991			2001		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
West-Vlaanderen	35,3	38,1	36,7	37,1	40,1	38,6	39,2	42,0	40,6
Vlaams Gewest	35,1	37,5	36,3	36,9	39,6	38,3	38,6	41,1	39,9

Bron: NIS, Bureau Methodologie en Coördinatie, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

- het groeiend aandeel van de bevolking van 80 jaar en meer in de totale bevolking. In 2001 had 4,1% van de bevolking in West-Vlaanderen de leeftijd van 80 jaar bereikt of overschreden. In 1981 bedroeg dit aandeel slechts 2,7%;
- de toename van de ouderdoms- of seniliteitscoëfficiënt in West-Vlaanderen, berekend als de verhouding van de bevolking van 60 jaar en meer op de bevolking van minder dan 20 jaar, van 63,1% in 1981 naar 106,8% in 2001. In 2001 kennen de arrondissementen Veurne, Oostende, Brugge en Roeselare meer 60-plussers onder hun bevolking dan jongeren beneden de 20 jaar;
- de toename van de hoogbejaardenindex, berekend als het aandeel van de bevolking van 80 jaar en meer in de bevolking van 60 jaar en meer. In 2001 blijkt 17,1% van de 60-plussers in West-Vlaanderen 80 jaar of ouder te zijn.

Bevolkingsvooruitzichten

Het maken van bevolkingsvooruitzichten is een delicate oefening. Voor elke bevolkingsprognose zijn immers hypothesen nodig over het toekomstig verloop van het aantal geboorten (vruchtbaarheidshypothesen), de sterfte (hypothesen betreffende de overlevingskansen) en de migraties.

Het NIS maakt bevolkingsprognoses tot op arrondissementniveau. In opeenvolgende bevolkingsvooruitzichten van het NIS werden evenwel voor West-Vlaanderen negatieve migratiesaldi geschat, terwijl er in feite positieve saldi werden geregistreerd (toe te wijzen aan de kustarrondissementen), of werden positieve migratiesaldi duidelijk onderschat. Vertreksaldi buiten de kustarrondissementen werden steeds overschat. Vandaar dat wijziging van de schattingen van het NIS inzake migratiesaldi voor West-Vlaanderen en zijn arrondissementen gewettigd zijn. De prognose van het NIS voor de periode 2000-2050 vertrekt bovendien van de werkelijke bevolkingscijfers op

1 januari 2000, en onderschatte reeds met 970 personen het bevolkingscijfer van 1 januari 2002⁵. Voor onze prognose konden we reeds gebruik maken van de werkelijke bevolkingsgegevens op 1 januari 2002. We hebben dus zelf een prognose gemaakt, rekening houdend met een aantal hypothesen vooropgesteld door het NIS en met eigen inzichten betreffende de evolutie van de migratiesaldi. Deze prognose werd opgemaakt voor drie regio's - namelijk de kustarrondissementen, de arrondissementen Kortrijk-Roeselare-Tielt en de arrondissementen Diksmuide-leper - en voor West-Vlaanderen. De prognose loopt van 1 januari 2003 tot 1 januari 2015 en werd opgemaakt voor alle tussenliggende jaren en voor mannen en vrouwen afzonderlijk en per leeftijdjaar.

Wat betreft de hypothesen die we moeten voorstellen bij het maken van bevolkingsvooruitzichten, hebben we gewerkt met de stijgende overlevingskansen voor Vlaanderen - als determinant voor de sterfte - uit de prognose van het NIS (prognose 2000-2050). Wat betreft de vruchtbaarheidshypothese, als determinant voor het aantal geboorten, hebben we gebruik gemaakt van de leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfers voor Vlaanderen op 1 januari 2000. Deze cijfers werden constant gehouden over de prognosejaren.

De belangrijkste hypothesen die dienen gemaakt te worden zijn evenwel de hypothesen in verband met de migratiesaldi. Eerder in dit artikel hebben we er reeds op gewezen dat de bevolkingsevolutie meer en meer bepaald wordt door het migratiesaldo. In het geheel van de kustarrondissementen is het natuurlijk accres sinds 1993 negatief en wordt een aangroei van de bevolking uitsluitend bepaald door vestigingsoverschotten.

Dit laatste is nog niet het geval in de overige West-Vlaamse arrondissementen maar het verloop tendeert - zeker in de Westhoek - eveneens naar een negatief natuurlijk accres. Naast de omvang van de migratiestromen is ook de samenstelling naar onder meer leeftijdsopbouw (jonge vol-actieven, pensioenmigranten, ...) van belang omwille van de impact op de beroepsbevolking, woningbehoefte, ...

Tabel 4

Evolutie van een aantal coëfficiënten die de ontgroening en/of vergrijzing van de bevolking in de West-Vlaamse arrondissementen en West-Vlaanderen aantonen, 1981-2001

Arrondissement	Aandeel bevolking -20 jaar			Aandeel bevolking 60 jaar en +			Aandeel bevolking 80 jaar en +			Bevolking 60 en +/ bevolking -20			Bevolking 80 en +/ bevolking 60 en +		
	1981	1991	2001	1981	1991	2001	1981	1991	2001	1981	1991	2001	1981	1991	2001
Brugge	28,7	23,8	21,7	18,4	21,1	24,2	2,7	3,9	4,2	64,1	88,4	111,8	14,6	18,4	17,3
Diksmuide	30,1	25,6	24,0	18,4	21,7	23,8	2,8	4,0	4,3	61,3	84,8	98,8	15,1	18,4	18,0
leper	29,7	26,1	24,3	19,1	21,7	23,3	2,8	3,8	4,2	64,3	83,2	95,6	14,7	17,4	18,0
Kortrijk	29,8	25,4	23,3	17,3	19,8	22,7	2,5	3,5	3,8	57,9	78,1	97,7	14,6	17,4	16,7
Oostende	27,0	22,4	20,7	20,3	23,7	27,2	2,9	4,3	4,7	75,3	105,7	131,7	14,3	18,2	17,1
Roeselare	29,8	25,1	23,0	17,3	20,1	23,2	2,5	3,6	3,8	57,9	79,9	100,6	14,7	18,1	16,2
Tielt	29,8	25,7	23,7	18,2	20,4	22,8	3,0	4,0	4,0	61,2	79,4	96,1	16,3	19,4	17,6
Veurne	27,8	23,3	20,9	21,0	24,4	28,5	3,3	4,2	4,9	75,4	104,5	136,0	15,5	17,3	17,3
Kustarrondissementen	28,1	23,3	21,3	19,2	22,2	25,6	2,8	4,0	4,4	68,6	95,3	120,6	14,6	18,2	17,2
Kortrijk-Roeselare-Tielt	29,8	25,4	23,3	17,4	20,0	22,9	2,6	3,6	3,8	58,5	78,8	98,2	14,9	17,9	16,7
Diksmuide-leper	29,8	25,9	24,2	18,9	21,7	23,4	2,8	3,8	4,2	63,4	83,7	96,6	14,9	17,7	18,0
West-Vlaanderen	29,1	24,6	22,6	18,4	21,1	24,1	2,7	3,8	4,1	63,1	86,0	106,8	14,8	18,0	17,1

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Tabel 5
Bevolkingsvooruitzichten tot 1 januari 2015
voor West-Vlaanderen en de drie West-Vlaamse regio's

Regio	1/1/2002	1/1/2010	1/1/2015
Kustarrondissementen	473.144	477.260	475.811
Kortrijk-Roeselare-Tielt	506.927	505.720	502.605
Diksmuide-leper	152.204	151.423	150.628
West-Vlaanderen	1.132.275	1.134.403	1.129.045

Bron: Berekeningen WES Onderzoek & Advies

Aan te stippen valt dat, als gevolg van de denataliteit tijdens de komende jaren, het aantal jonge vol-actieven – die in sterke mate de kandidaten zijn inzake migratiebeslissing – zal verminderen, terwijl de kandidaten pensioenmigranten zullen aangroeien. Het is ook bekend dat in periodes van economische verzwakking de migratieneiging bij jong-volwassenen vermindert (minder werkaanbiedingen, werkonzekerheid).

De migratiesaldi kunnen het best worden benaderd over een iets langere periode (10 jaar), met aandacht voor bepaalde fluctuaties en de impact van regularisaties. Tegen deze achtergrond is een schatting vooropgezet van de migratiesaldi in de periode tot 2015 ⁶.

Tabel 5 toont de bevolkingsvooruitzichten voor West-Vlaanderen en de drie regio's tot 1 januari 2015. In **figuur 9** worden de resultaten voor West-Vlaanderen visueel voorgesteld. Naast de prognose met migraties (open prognose), wordt hier ook een prognose zonder migraties (gesloten prognose) voorgesteld. Daarnaast toont de figuur ook de bevolkingsvooruitzichten zoals opgesteld door het NIS in de Bevolkingsvooruitzichten 2000-2050. Beschouwen we alleen de open prognose – de gesloten

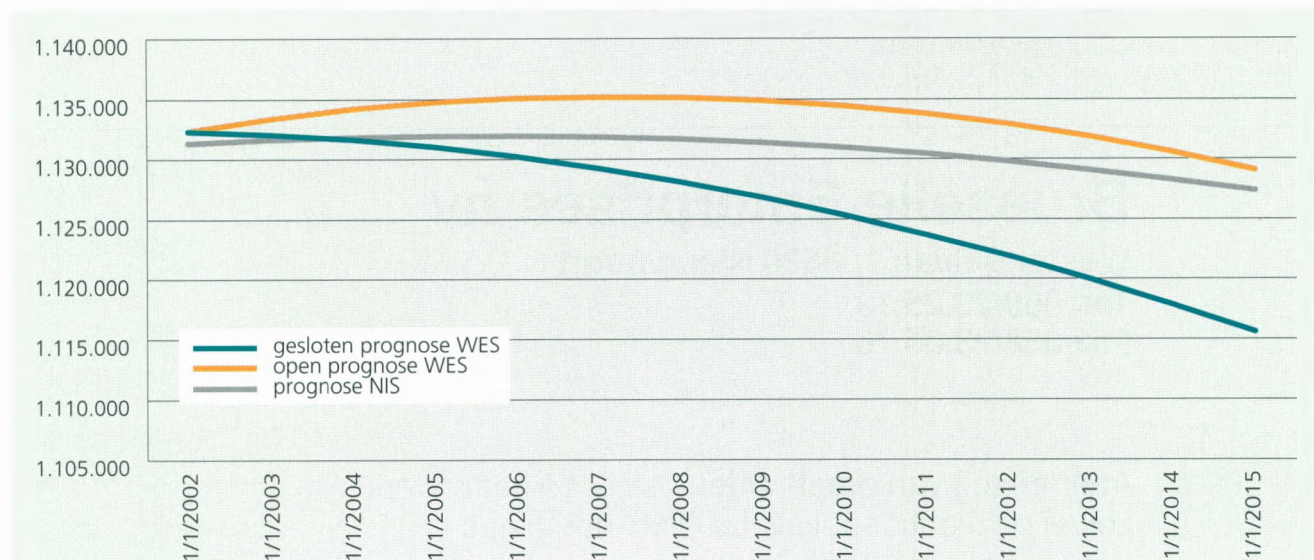
prognose wordt enkel in de figuur voorgesteld om het effect van de migraties op de bevolkingsevolutie te tonen – dan zien we dat West-Vlaanderen evolueert van 1.132.275 inwoners op 1 januari 2002 tot ongeveer 1.129.000 inwoners op 1 januari 2015. In deze periode kent de bevolking tot 2006 een toename, om daarna af te nemen.

De kustarrondissementen kennen op 1 januari 2015 nog circa 2.700 inwoners méér dan in 2001. De bevolking neemt er toe tot 2010, om vanaf dan geleidelijk af te nemen. In de regio Kortrijk-Roeselare-Tielt neemt de bevolking volgens onze prognose nog toe tot eind 2003 en begint dan al af te nemen tot ongeveer 502.600 inwoners op 1 januari 2015. Dit zou een daling van het inwonersaantal van 0,9% betekenen ten opzichte van 2001.

De regio Diksmuide-leper kent volgens onze prognose reeds vanaf het begin van de prognoseperiode een daling van de bevolking. Op 1 januari 2015 wordt de bevolking in deze regio geschat op circa 150.630 personen, dit is een daling met 1% ten opzichte van 2001.

Indien we de prognoseresultaten bekijken per leeftijdsgroep (zie **tabellen 6 en 7**), dan zien we dat de tendensen van een dalend aantal geboorten, ontgroening en vergrijzing zich verder zetten. Het aantal geboorten in West-Vlaanderen zal dalen tot naar schatting ongeveer 9.800 in het jaar 2014. Het aandeel van de bevolking van minder dan 20 jaar daalt tot 18,8% en het aandeel van de 60-plussers neemt toe tot bijna 30%. Ongeveer 7% van de bevolking zal 80 jaar of ouder zijn. De ouderdomscoëfficiënt zal 157% bedragen, en voor de kustarrondissementen zelfs een waarde aannemen van circa 185%, dit betekent dat er voor iedere 100 jongeren beneden 20 jaar er 185 60-plussers zullen zijn. Tenslotte toont de hoogbejaardenindex dat bijna een vierde van de West-Vlaamse 60-plussers op 1 januari 2015 80 jaar of ouder zal zijn.

Figuur 9
Bevolkingsvooruitzichten voor West-Vlaanderen tot 1 januari 2015 volgens de gesloten en open prognose van WES en de prognose van het NIS

Bron: NIS, GOM - West-Vlaanderen, verwerking WES Onderzoek & Advies

Tabel 6

Bevolkingsvooruitzichten voor West-Vlaanderen tot 1 januari 2015, naar leeftijdsklasse

Leeftijdsklasse	1/1/2002	1/1/2010	1/1/2015
jonger dan 10 jaar	121.643	103.162	98.958
10-19 jaar	133.875	127.831	113.236
20-29 jaar	135.997	132.324	132.549
30-39 jaar	164.278	134.509	128.931
40-49 jaar	162.568	167.716	151.336
50-59 jaar	141.052	157.980	170.104
60-69 jaar	123.781	132.614	146.167
70-79 jaar	102.449	110.608	108.422
80-89 jaar	39.066	59.383	66.119
90 jaar en ouder	7.566	8.276	13.224
Totaal	1.132.275	1.134.403	1.129.045

Bron: Berekeningen WES Onderzoek & Advies

Tabel 7

Ontgroening en vergrijzing in West-Vlaanderen en de drie West-Vlaamse regio's volgens de bevolkingsprognose in 2014

Regio	Ter vergelijking geboorten in 2001:	Aantal geboorten	Aandeel bevolking -20 jaar	Aandeel bevolking 60 jaar en +	Aandeel bevolking 80 jaar en +	Bevolking 60 en +/bevolking -20	Bevolking 80 en +/bevolking 60 en +
Kustarrondissementen	4.232	3.824	17,6	32,6	7,6	185,4	23,3
Kortrijk-Roeselare-Tielt	5.148	4.548	19,7	27,5	6,6	139,7	23,9
Diksmuide-Ieper	1.553	1.433	19,8	27,2	6,8	137,3	25,1
West-Vlaanderen	10.993	9.805	18,8	29,6	7,0	157,4	23,8

Bron: Berekeningen WES Onderzoek & Advies

- Met bijzondere dank aan Dr. J. Theys voor zijn waardevolle inbreng in dit artikel, onder meer bij de opmaak van de prognoses en bij de bespreking van de evolutie van de migratiesaldi.
- In bepaalde jaren moet er naast het natuurlijk accres en het migratiesaldo ook rekening gehouden worden met een 'statistische aanpassing' in het Rijksregister om de evolutie van de bevolking te berekenen. In 1988, bij de overgang van het Bevolkingsregister naar het Rijksregister, is deze statistische aanpassing zeer groot. Ook in de tweede helft van de jaren negentig en het begin van de jaren 2000 is deze statistische aanpassing aanzienlijk.
- In vergelijking met het jaar 1964 (top van de naoorlogse babyboom) was er in 2001 een daling van bijna 44%.
- 'Geboortecijfer daalt onder de 60.000', De Standaard, 21 juni 2003.
- Voor het Vlaams Gewest daarentegen werd het bevolkingscijfer per 1 januari 2002 met 11.246 personen overschat, blijkbaar beïnvloed door een te snelle afname van te verwachten regularisaties.
- In onderhavige prognose is voor West-Vlaanderen voor de jaren 2002 tot en met 2014 rekening gehouden met een vestigingsoverschot van circa 17.752 personen. In de Bevolkingsvooruitzichten 2000-2050 van het NIS is voor de betrokken jaren 2002-2014 een vestigingsoverschot van 12.226 personen in rekening gebracht.

Brusselle Enterprises nv

Westendelaan 1, 8620 Nieuwpoort
Tel. 058/23.25.13
Fax 058/23.05.76

Aanneming van draai-, frees-, slijp- en kotterwerk,
zowel conventioneel als op CNC-machines
Vol- en halfautomatisch lassen